

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobkyně: **N. R.**, zastoupena JUDr. Liborem Čihákem, advokátem, se sídlem T. G. Masaryka 282/57, Karlovy Vary, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 21. 7. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 9. 2020, č. j. 42 Ad 38/2017 – 139,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a její dosavadní procesní vývoj

[1] Jádrem sporu v projednávané věci je otázka (ne)existence invalidity a přiznání plného invalidního důchodu žalobkyně s požadovaným datem od 15. 9. 1972, nikoliv až od 5. 3. 2008, jak rozhodla žalovaná. Žalobkyně prodělala v raném dětství poliomyelitidu (dětskou obrnu) s reziduální chabou obrnou levé dolní končetiny. V průběhu dalšího života se její zdravotní stav zhoršoval z více příčin a jde o to, od kdy a v jakém rozsahu. Žalobkyně původně požádala o plný invalidní důchod již dne 7. 11. 2011. Od 5. 3. 2008 byla shledána částečně invalidní (dle dnes platné a účinné právní úpravy jde o invaliditu prvního stupně) a následně od 5. 3. 2011 plně invalidní (invalidita třetího stupně). Od 15. 9. 1972 do 4. 3. 2008 včetně však nebyla shledána invalidní, což je v posuzované věci rozhodným obdobím.

[2] Nutno stručně předeslat a rekapitulovat, že otázkou vzniku a rozsahu invalidity žalobkyně se v minulosti již soudy zabývaly. Konkrétně Krajský soud v Ústí nad Labem poprvé rozhodoval rozsudkem ze dne 30. 9. 2013, č. j. 42 Ad 14/2012 – 37, jímž žalobu zamítl. Kasační stížnost žalobkyně proti tomuto rozsudku zamítl Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 28. 5. 2014, č. j. 3 Ads 88/2013 – 76. Ústavní stížnost proti tomuto rozsudku odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 7. 8. 2014, sp. zn. III. ÚS 2364/14. Krajský soud v Ústí nad Labem

rozhodoval znovu, neboť žalovaná v mezidobí rozhodla o snížení invalidity z třetího stupně na invaliditu druhého stupně a stanovila nižší invalidní důchod. Rozsudkem ze dne 18. 1. 2016, č. j. 42 Ad 19/2014 – 114, bylo rozhodnutí žalované ze dne 7. 7. 2014 zrušeno a věc vrácena k dalšímu řízení. Prozatím poslední rozhodnutí žalované ze dne 21. 7. 2017 bylo opět napadeno žalobou, o níž rozhodoval krajský soud a rozsudkem ze dne 21. 9. 2020, č. j. 42 Ad 38/2017 – 139, žalobu zamítl. Tento rozsudek je nyní předmětem přezkumu v řízení o kasační stížnosti žalobkyně.

[3] Žalobkyně byla původně od roku 2008 shledána částečně invalidní (dle dnes platné a účinné právní úpravy jde o invaliditu prvního stupně) a následně od roku 2011 plně invalidní (invalidita třetího stupně). Žalobkyně však požadovala, aby jí invalidita byla přiznána zpětně již od 15. 9. 1972. Nechala si zpracovat znalcem MUDr. Milanem Richtrem, CSc., znalecký posudek i na tzv. invaliditu z mládí (tedy v podstatě na období od narození do uznání částečné invalidity od 5. 3. 2008). Znalec (z oboru ortopedie a traumatologie) v posudku ze dne 6. 1. 2014 dospívá k závěru, že již 5. 3. 2008 existoval u žalobkyně dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobující pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti více než 33 % a odpovídající částečné invaliditě.

[4] Okresní správa sociálního zabezpečení Chomutov si k žádosti žalobkyně o invaliditu i na období před 5. 3. 2008 nechala vypracovat standardní posudek o invaliditě MUDr. F. I. Lékař v něm dne 5. 9. 2016 dospěl k závěru, že ke vzniku invalidity žalobkyně došlo právě až dne 5. 3. 2008. V posudku popsal, proč nebyla žalobkyně od 15. 9. 1972 invalidní. V období od 5. 3. 2008 do 31. 12. 2009 byla žalobkyně částečně invalidní. Následně v období od 1. 1. 2010 do 4. 3. 2011 šlo u žalobkyně o invaliditu prvního stupně. Od 5. 3. 2011 byla žalobkyně uznána invalidní pro invaliditu třetího stupně, neboť míra její pracovní schopnosti poklesla v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 70 %. Správní orgán prvního stupně závěry znalce převzal a žádost zamítl.

[5] Proti tomuto prvostupňovému rozhodnutí podala žalobkyně námitky. Žalovaná si v řízení o námitkách vyžádala nový posudek o invaliditě žalobkyně ze dne 20. 6. 2017, který vypracovala posudková lékařka Lékařské posudkové služby České správy sociálního zabezpečení v Ústí nad Labem MUDr. E. V.. Tato posudková lékařka dospěla k tomu, že v období od 15. 9. 1972 do 4. 3. 2008 nebyla žalobkyně invalidní. Ohledně invalidity v jednotlivých obdobích hodnotila otázku invalidity stejně jako MUDr. I.. Žalovaná se s těmito závěry ztotožnila.

[6] Proti rozhodnutí žalované (označenému v záhlaví tohoto rozsudku) podala žalobkyně žalobu. V ní zejména poukázala na nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalované, vady znaleckých posudků a nestanovení hlavní příčiny vzniku invalidity.

[7] Krajský soud si s ohledem na to, že v řízení se řeší otázky, k nimž je třeba odborných znalostí, nechal nejprve zpracovat odborný posudek od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Ústí nad Labem. Žalobkyně byla jednání komise přítomna a přímo při jednání komise byla vyšetřena odbornou lékařkou z oboru léčebné rehabilitace MUDr. S.. Komise dospěla k závěru, že zdravotní postižení žalobkyně do 5. 3. 2008 neodpovídalo přiznání invalidity v žádném stupni i s ohledem na posudková pravidla platná a účinná v minulosti (zákonné podmínky přiznání invalidity). Proti tomuto závěru se žalobkyně ohradila, přičemž poukázala na neúplnost a nepřesvědčivost znaleckého posudku zejména s ohledem na závěry znaleckého posudku znalce MUDr. Richtra a nedostatečná zjištění vážící se k období od jejího narození do 5. 3. 2008.

[8] Soud v návaznosti na to vyžádal srovnávací posudek od Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Praze (MUDr. L. K.). Ta dne 30. 5. 2018 dospěla k tomu, že omezení tělesných schopností žalobkyně v útlém věku nemělo za následek její neschopnost k soustavné přípravě na pracovní uplatnění, a invalidita proto nemohla být přiznána k datu 15. 9. 1972. Posudková komise se ztotožnila s odborným hodnocením učiněným MUDr. E. V. v námitkovém řízení.

[9] Žalobkyně zpochybnila i tyto závěry s obdobnými námitkami jako vůči předchozímu posudku. Předložila nový znalecký posudek MUDr. Richtra ze dne 24. 7. 2018. Znalec v tomto posudku uvedl, že obrna, kterou posuzovaná trpí, vznikla v době prodělaného onemocnění poliomyelitidou a postižení motorické funkce levé dolní končetiny bylo přítomné již po stabilizaci onemocnění a v dalším průběhu se již poškození motorické funkce od roku 2008 nezhoršovalo, ale ani nezlepšovalo. Fatálním nedostatkem posudků je absence vyšetření žalobkyně. Ta dosahovala výdělků toliko s vynaložením nadměrného úsilí.

[10] Krajský soud s ohledem na množství lékařských zpráv, posudků o invaliditě, závěrů obou posudkových komisí a znaleckého posudku předloženého žalobkyní (s místy protichůdnými závěry) rozhodl, že k objasnění skutkové stránky věci je třeba zpracovat ústavní znalecký posudek. Přibral proto Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (dále jen „Institut“), který je znaleckým ústavem, obor zdravotnictví zapsaným v seznamu vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Jeho úkolem bylo zhodnotit ve vzájemné souvislosti znalecký posudek MUDr. Milana Richtra, CSc., ze dne 24. 7. 2018 a posudky Posudkových komisí MPSV ze dne 26. 2. 2018 a 30. 5. 2018, zejména se zaměřením na otázku, zda byla žalobkyně invalidní před 5. 3. 2008, a pokud ano, k jakému datu invalidita vznikla.

[11] Ustanovený Institut považoval znalecké posudky MUDr. Milana Richtra, CSc., ze dne 6. 1. 2014 a dne 24. 7. 2018 za nepřesvědčivé a znalcově posouzení vzniku invalidity žalobkyně přede dnem 5. 3. 2008 za neodůvodněné a nesprávné; naopak posudky posudkových komisí ze dne 26. 2. 2018 a 30. 5. 2018 označil jako úplné, přesvědčivé a přezkoumatelné a s jejich závěry, že invalidita žalobkyně nevznikla před dnem 5. 3. 2008, plně souhlasil. Zdůraznil, že důvodem pro přiznání invalidity (pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti či z pohledu dnešní terminologie snížení pracovní schopnosti) byly postupně se projevující příznaky postpoliomyelitického syndromu (syndromu po proděláním dětské obrny).

[12] Institut se dále kriticky z etického hlediska vyjádřil i k (ne)závislosti a (ne)strannosti lékaře, který, ačkoliv se podílel a podílel na léčení žalobkyně, podal znalecký posudek. Navíc v posudku uvádí řadu nepřesností, polopravd až nepravd a spekulativních tvrzení, které neodpovídají skutečnosti a výsledkům, ke kterým Institut svým znaleckým zkoumáním dospěl. Institut se naopak ztotožnil s posouzením ostatních lékařů, přestože vyslovil jisté výhrady k jejich závěrům, to však nemělo dopad na závěr o invaliditě v rozhodném období. Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti u žalobkyně však v období až do 5. 3. 2008 nedosáhla zákonné výše pro přiznání byť částečné invalidity (nyní invalidity prvního stupně).

[13] Při jednání žalobkyně v reakci na posudek zdůraznila, že závěry stran nesprávnosti posudku MUDr. Richtra nejsou náležitě odůvodněny a stále nedošlo k řádnému zjištění jejího zdravotního stavu před vznikem invalidity.

[14] Krajský soud v projednávané věci uzavřel, že posudek Institutu je úplný a přesvědčivý, neboť reaguje na veškeré námitky žalobkyně a dále se jasně a velmi podrobně vypořádává s celou vzniklou procesní situací a podrobně vysvětluje, proč žalobkyně v daném období nebyla invalidní, a to ani částečně (v žádném stupni). Žalobkyně tedy v období od 15. 9. 1972 do 4. 3. 2008

nesplňovala zákonné podmínky pro přiznání invalidity, a to ani částečné, neboť jak bylo podrobně rozvedeno výše, byla schopna absolvovat učební obor a pokračovat v pracovním zaměření bez podstatného poklesu výdělku, resp. pracovních schopností.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[15] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností.

[16] V ní namítá nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Krajský soud se nevypořádal se žádným z jí tvrzených žalobních bodů. Konkrétně se nevypořádal s následujícími skutečnostmi.

[17] MUDr. Richtr dospěl v posudku ze dne 24. 7. 2018 k tomu, že existující strukturální těžké deformity páteře nevznikly druhotně asymetrickým zatěžováním, ale jsou součástí postpoliomyelitického syndromu a byly způsobené asymetrickými svalovými tahy v růstové fázi.

[18] Pokud Institut ve svém posudku uvedl, že znalecký posudek MUDr. Richtra je nečitelný, resp. jedná se o „slovní salát“ (který šlo jen s velkými obtížemi přečíst, natož prostudovat), nemohl svůj znalecký posudek vytvořit.

[19] Krajský soud se nezabýval námitkou namítaného vnitřního rozporu a nejasností v posudku Institutu.

[20] Ačkoliv stěžovatelka uvedla, že od prodělaného onemocnění v dětství nevyjde schody, nepřekročí překážku či se nedostane do dopravního prostředku, krajský soud k tomuto tvrzení nepřihlédl.

[21] Správní orgány stěžovatelce v minulosti nepřiznaly žádný stupeň invalidity a ona se musela (přes bolest a s plným vypětím sil) zařadit do pracovního procesu, neb vynechání pracovních směn či předstírání pracovní neschopnosti bylo trestáno jako příživnictví.

[22] Nástup invalidity v roce 2008 není vysvětlen změnou zdravotního stavu ani změnou poruchy funkce chůze a stoje. Nedošlo k posouzení invalidizující nemoci a jejího dopadu na pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti před rokem 2008.

[23] Krajský soud vycházel z neúplných posudků, a to i těch, které byly v předchozích soudních řízeních označeny soudem za nesprávné. Zdravotní stav stěžovatelky není úplně a objektivně popsán (zejména paretické poškození a poruchy pohybové funkce). K ochrnutí došlo již v šestém měsíci věku, přičemž to se již neměnilo. Ke vzniku třetího stupně invalidity nedošlo postupně; navíc od přiznání prvního stupně invalidity v roce 2008 až po přiznání třetího stupně v roce 2011 nedošlo ke změně stěžovatelčina zdravotního stavu.

[24] Posudková šetření nemají závěr v podkladech. Před rokem 2011 nebyla obrna považována za hlavní příčinu vzniku poruch.

[25] Určit nezvratnou ztrátu funkce levé dolní končetiny lze zpětně i v období předcházejícím roku 2008.

[26] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnila s napadeným rozsudkem a poukázala na náležitosti přezkumu znaleckých posudků.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[27] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal, zda v daném případě došlo ke splnění podmínek řízení o kasační stížnosti. Ověřil, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti (§ 102 s. ř. s.). V kasační stížnosti, kterou podala včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), uplatňuje přípustné důvody a v řízení je řádně zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Soud proto posoudil kasační stížnost v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán jejím rozsahem a uplatněnými stížnostními důvody. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[28] Kasační stížnost není důvodná.

[29] Nejvyšší správní soud úvodem podotýká, že ve věcech invalidních důchodů, které jsou podmíněny dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem účastníka řízení, je rozsah soudního přezkumu vymezen povahou věci. Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou, medicínskou, o které si správní soud nemůže učinit úsudek sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, je posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění svěřeno Ministerstvu práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Ty jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudky soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad uvedených v § 77 odst. 2 s. ř. s., tedy jednotlivě i v souhrnu s ostatními důkazy jím provedenými i s důkazy provedenými v řízení před správním orgánem. V případě potřeby může soud uložit také zpracování posudku znalci z oboru posudkového lékařství.

[30] V souzené věci došlo k vyhotovení dvou posudků posudkových lékařů, posudku komise a srovnávacího posudku komise, znaleckého posudku MUDr. Richtra a navíc i posudku Institutu jako znaleckého ústavu. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, přitom umožňuje dle § 127 odst. 3 ustanovit znalecký ústav toliko „[v]e *výjimečných, zvlášť obtížných případech, vyžadujících zvláštního vědeckého posouzení*“.

[31] Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení ve věci invalidity ověřuje to, zda posudek příslušné posudkové komise je úplný a přesvědčivý (srov. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 – 54, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 – 24, či ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 152/2016 – 46), případně – namítala-li to žalobkyně – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena.

[32] Pokud je posudek úplný, přesvědčivý a v jeho odůvodnění se komise vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, včetně skutečností namítaných účastníkem, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (viz např. rozsudek ze dne 23. 10. 2008, č. j. 3 Ads 72/2008 – 50, nebo ze dne 28. 8. 2003, č. j. 5 Ads 22/2003 – 48). Z posudku musí být proto zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy. Odborné posudkové závěry ovšem nepodléhají hodnocení soudu z hlediska jejich správnosti, neboť k tomu soudci nemají odborné lékařské znalosti.

[33] V posudku musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, které zdravotní postižení je považováno za jeho rozhodující (hlavní)

příčinu. Za rozhodující příčinu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti posuzované osoby - pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky o posuzování invalidity). Procentní míry poklesu pracovní schopnosti podle druhů zdravotního postižení jsou uvedeny v příloze k vyhlášce o posuzování invalidity. Posudková komise je povinna odůvodnit zařazení zdravotního postižení pod konkrétní položku uvedené přílohy i určení míry poklesu pracovní schopnosti v rámci rozpětí stanoveného v jednotlivých položkách, včetně případného navýšení podle § 3 téže vyhlášky.

[34] Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu posuzované osoby více zdravotních postižení, hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.). Míra poklesu pracovní schopnosti určuje, zda je osoba invalidní. Tak je tomu v případě, kdy z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 % (§ 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění).

[35] Při určování poklesu pracovní schopnosti musí posudková komise vyjít ze zdravotního stavu doloženého výsledky funkčních vyšetření a přitom vzít v úvahu: a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, c) zda a jak je posuzovaná osoba na své zdravotní postižení adaptována, d) schopnost rekvalifikace osoby na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonávala, e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je tato osoba schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek (§ 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění).

[36] Stěžovatelka v kasační stížnosti předně poukazuje na nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, přičemž mu vytýká opomenutí vypořádání žalobních bodů. Podle ustálené judikatury se nemusí krajské soudy nutně vypořádávat s každým dílčím argumentem uvedeným v žalobě. Jejich úkolem je posoudit obsah a smysl žalobní argumentace (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 7 As 126/2013 – 19). Podstatné je, aby správní soud ve svém rozhodnutí reagoval na všechny stěžejní námítky účastníka řízení, což může v některých případech konzumovat i vypořádání některých dílčích a souvisejících námitek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2014, č. j. 7 Afs 85/2013-33).

[37] V projednávané věci byly vzhledem k její povaze klíčovými důkazy posudky opřené o odborné lékařské zprávy a nálezy dokumentující vývoj zdravotního stavu a zdravotnické zásahy v průběhu dlouhé řady let. Již v samotném správním řízení byly shromážděny tyto informace a podrobeny odbornému posuzování. Jeho výstupy žalobkyně zpochybňovala v podané žalobě. Krajský soud proto nechal zpracovat k přezkumu původních posudků o invaliditě podaných lékaři správy sociálního zabezpečení další posudky, které podaly posudkové komise MPSV. Správnost jejich závěrů o (ne)invaliditě stěžovatelky před 5. 3. 2008 konfrontoval se znaleckým posudkem ze dne 24. 7. 2018 vypracovaným k žádosti žalobkyně MUDr. Richtrem. Závěry byly protichůdné.

[38] Krajský soud za této skutkové situace zcela správně rozhodl o zpracování ústavního posudku a přibral jako znalecký ústav Institut (srov. bod [10] a násl. výše). Posudek Institutu se jasně a velmi podrobně vypořádal s celou vzniklou procesní situací a vysvětlil, proč stěžovatelka v daném období nebyla invalidní, a to ani částečně (nedosáhla žádného stupně

invalidity). V této souvislosti nelze přehlédnout, že posudek Institutu na několika místech poukázal na možnost pohybu stěžovatelky bez pomůcek, např. stěžovatelka dovedla chodit velmi správně v útlém věku i bez holí (srov. str. 41 posudku), stěžovatelka při preventivní prohlídce neuvedla žádné problémy s pohybovým aparátem (srov. str. 34 a 41 posudku), francouzská hůl byla stěžovatelce předepsána až koncem roku 2007 (srov. str. 42 posudku).

[39] Z objektivních lékařských zpráv, jakož i z vyjádření samotné stěžovatelky, tedy nelze považovat za prokázané, že od prodělaného onemocnění v dětství nevyjde schody, nepřekročí překážku či se nedostane do dopravního prostředku. Tvrzení stěžovatelky nenachází žádnou oporu ve spisovém materiálu a nezpochybňuje tak ani posudkové závěry, ze kterých správně vyšel krajský soud.

[40] Posudek Institutu sice přiznává určité nepřesnosti v předchozích posudcích, obzvláště, jde-li o určení „hlavní příčiny vzniku poruch“. Pro projednávanou věc však dochází k závěru, že jde o pochybení nepodstatná, neboť zdravotní postižení stěžovatelky před 5. 3. 2008 nedosáhlo intenzity k přiznání invalidity. Příčinou vzniku invalidity jsou poruchy spjaté s postpoliomyelitickým syndromem, který sice má svůj prapůvod v dětské obrně (poliomyelitidě), ale není příčinou vzniku invalidity, tou jsou až právě ony (sekundární) poruchy (ty snižují pracovní schopnosti stěžovatelky). Dětská obrna (a s ní spjaté následky) i dle posudku Institutu u stěžovatelky vedly ke snížení pracovních schopností, nikoliv však do zákonem požadované výše pro vznik invalidity.

[41] Krajský soud, právě s odkazem na posudky, jejichž závěry označil Institut za správné, poukázal na skutečnost, že příčinou vzniku invalidity byl až rozvoj postpoliomyelitického syndromu vzniklého s odstupem let od prodělané choroby (nikoliv jeho rozvíjení se od počátku života stěžovatelky). V době před 5. 3. 2008 nedosáhl stav (zdravotního postižení) stěžovatelky takového stupně, aby naplňoval posudková kritéria pro stanovení částečné nebo plné invalidity podle tehdy platné a účinné legislativy (resp. některého ze stupňů invalidity dle dnes platné a účinné legislativy). Jinými slovy, u stěžovatelky v posuzovaném období nedošlo ke snížení pracovních schopností vedoucí k přiznání invalidity, resp. nedostála tehdy platným a účinným požadavkům na přiznání invalidity. Tvrzení stěžovatelky, že se musela zařadit do pracovního procesu tak nenachází žádný předobraz ve spisovém materiálu (její pracovní schopnosti totiž byly v podstatné části zachovalé).

[42] Dle posudkových komisí poruchy spjaté s postpoliomyelitickým syndromem dosáhly intenzity invalidity až od 5. 3. 2008. Tento závěr stěžovatelka nevyvrací relevantními tvrzeními opřenými o zjištěný skutkový stav. Potíže stěžovatelky následně spjaté s poklesem pracovních schopností, hodnověrně popisované většinou lékařů ve zprávách, dokumentacích a posudcích, se datují až kolem roku 2008. Tvrzení o vzniku příčiny těžké deformity páteře a dalších druhotných poruch již v růstové fázi výše uvedené nevyvrací, resp. nezpochybňuje. Progrese v rozvoji postpoliomyelitického syndromu pak logicky návazně vedly ke vzniku invalidity a následně ke zvyšování jejího stupně.

[43] Nejvyšší správní soud neshledal, obdobně jako krajský soud, znalecký posudek Institutu vnitřně rozporným, ale naopak jej považuje za úplný a přesvědčivý a reagující na veškeré rozhodné námítky. To platí i o zhodnocení znaleckého posudku MUDr. Richtra, byť podanému poněkud expresivní formou (str. 38-40 ústavního posudku). Institut při hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky provedl nejprve rozbor z ortopedického hlediska, včetně posudku funkčního postižení. Komplexně popsal vývoj zdravotního stavu stěžovatelky v průběhu jejího života, který rozdělil do 3 etap (I. od hospitalizace stěžovatelky v roce 1961 do doby před prodlužovací operací levé dolní končetiny, II. od stabilizace funkčního výsledku prodlužovací operace levého

bérce metodou dle Illizarova v letech 1983-1984 do rozvoje sekundárních degenerativních a funkčních postižení nosných kloubů a páteře v roce 2008 a III. období od rozvoje sekundárních funkčních komplikací primárního neurologického postižení tj. od roku 2008 do současnosti). Následně znalecký ústav provedl v posudku rozbor z posudkového hlediska a uzavřel, že u stěžovatelky nebyly přede dnem 5. 3. 2008 žádné důvody pro stanovení dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (poklesu pracovní schopnosti), který by mohl vést k přiznání částečné nebo plně invalidity. Znalecké posudky MUDr. Richtra odmítl jako nesprávné a neodůvodněné, naproti tomu posudky posudkových komisí MPSV Ústí nad Labem a MPSV Praha označil za úplné, přesvědčivé a přezkoumatelné.

[44] Nejvyšší správní soud konstatuje, že rozsudek krajského soudu, byť obsahuje některé dílčí faktografické nepřesnosti (názvy použitých právních předpisů) a je místy poněkud nadbytečně popisný a méně přehledný, je plně přezkoumatelný. Krajský soud reagoval dostatečně na všechny podstatné žalobní námítky pro potřeby vlastního přezkumu napadeného rozhodnutí žalované, potřebným způsobem doplnil dokazování jednak o posudky posudkových komisí a následně nechal zpracovat i ústavní znalecký posudek. Provedené důkazy zhodnotil postupem dle § 77 s. ř. s. a vyvodil z nich správné závěry o zákonnosti rozhodnutí žalované.

[45] Námítky obsažené v kasační stížnosti jsou do značné části popisem a rekapitulací všech předešlých etap správního a soudního řízení a opakováním žalobních tvrzení, na něž krajský soud dostatečně reagoval. Posudek Institutu označuje stěžovatelka za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Podobně jako neúplné a neodůvodněné označuje oba posudky posudkových komisí MPSV. Nejvyšší správní soud se v rámci posuzování kasační stížnosti podrobně seznámil se všemi ve věci opatřenými důkazy a jejich zhodnocením. Výtky stěžovatelky vůči ústavnímu posudku nejsou důvodné, pro stručnost lze odkázat v tomto směru na správné závěry krajského soudu, s nimiž se kasační soud ztotožňuje.

[46] Konečně stěžovatelka v závěru kasační stížnosti namítá, že krajský soud se bez adekvátního důvodu nezabýval návrhem na provedení listinného důkazu (lékařské zprávy Neurologické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze ze dne 14. 9. 2020), který předložila stěžovatelka při jednání před krajským soudem dne 21. 9. 2020. Nejvyšší správní soud z protokolu o soudním jednání (čl. 138 spisu krajského soudu) ovšem zjistil, že důkaz touto zprávou byl proveden. Je skutečností, že listina ve spisu založená není, krajský soud se o ní nezmiňuje v odůvodnění rozsudku, a kasační soud tak nezná její úplný obsah kromě údajů uvedených v kasační stížnosti. Nicméně z rekapitulace v kasační stížnosti (*...zdravotní stav žalobkyně odpovídá částečné invaliditě od mládí s výrazným zhoršením s narůstajícím věkem..., ...není jasné, proč dochází ke zpochybnování zdravotních nálezů žalobkyně před rokem 2008...*) si kasační soud dovoluje učinit závěr, že ani tento lékařský nález není způsobit zpochybnit závěry ústavního znaleckého posudku podaného Institutem. Případné procesní pochybení krajského soudu tak zjevně nemá vliv na zákonnost jeho rozhodnutí včetně řízení, které mu předcházelo. Tvrzení krajského soudu o tom, že v projednávané věci již nebylo zapotřebí dalšího dokazování, proto ob stojí.

[47] Nejvyšší správní soud tak uzavírá, že komplikovanou skutkovou a právní otázkou spočívající ve zjištění, posouzení a zhodnocení zdravotního stavu a jeho vývoje u stěžovatelky v průběhu desítek let, podřazení pod příslušné právní normy upravující invaliditu a její stupně a přiznání nároku na invalidní důchod, posoudil krajský soud v tomto, v pořadí již třetím soudním řízení, správně. Je třeba zdůraznit, že krajský soud vedl dokazování nadstandardním způsobem, o čemž svědčí nejen porovnání srovnávacího posudku posudkové komise MPSV, ale zejména obstaráním ústavního posudku, který jednoznačně vyvrátil správnost jediného konkurujícího lékařského posudku, který v řízení předložila stěžovatelka. Stěžovatelka bezesporu není a nebyla osobou zdravou, nicméně proběhlá správní a soudní řízení vyústila

ve správnou klasifikaci jejího zdravotního stavu, včetně jeho časového ohraničení, tak, že rozhodnutí žalované obstálo. Jinak řečeno, nebyl zjištěn (prokázán) pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti, resp. pokles pracovní schopnosti v intenzitě umožňující učinit závěr o vzniku invalidity stěžovatelky před 5. 3. 2008.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[48] Kasační stížnost není důvodná. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí ani z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[49] Stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovaná úspěšná sice byla, právo na náhradu nákladů řízení však nemá (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2021

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu